

III pielikums. Konsultēšanās ar partneriem

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/2115 noteiktajām prasībām par partneru iesaisti KLP SP sagatavošanā, Zemkopības ministrija nodrošina partnerības principa organizēšanu un īstenošanu Latvijas KLP Stratēģiskā plāna 2023.-2027. gadam (turpmāk – KLP SP) izstrādē. Zemkopības ministrija KLP SP sagatavošanas procesā ir iesaistījusi un ir konsultējusies ar ekonomiskajiem un sociālajiem partneriem, tajā skaitā lauksaimniecības nozarē, ar vides organizācijām, ar sadarbības partneriem citās valsts pārvaldes institūcijās, tostarp tajās, kas ir atbildīgas par vides un klimata jautājumiem, kā arī par sociālās iekļautības veicināšanu, pamattiesību ievērošanu, dzimumu līdztiesības veicināšanu un diskriminācijas novēršanu, ar Eiropas Komisiju, kā arī ar pilsonisko sabiedrību, tajā skaitā potenciālajiem atbalsta izmantotājiem.

KLP SP ir sagatavots, pamatojoties uz situācijas analīzi, kuru kopš 2019.gada ir veikusi Zemkopības ministrija sadarbībā ar Agrolesursu un ekonomikas institūtu un aktīvi iesaistot sociālos partnerus. Partneru iesaiste tika nodrošināta jau kopš 2019. gada, Zemkopības ministrijai regulāri rīkojot plašas diskusijas KLP nākotnes tematisko darba grupu formā ar mērķi kopīgi ar ieinteresētajām pusēm apzināt lauksaimniecības nozaru un lauku telpas attīstību kavējošos faktorus, iespējas, identificēt vajadzības, kas būtu risināmas KLP ietvaros, mērķtiecīgi izmantojot tās dažādos atbalsta instrumentus. KLP tematiskās darba grupas aptvēra tādas jomas kā kooperācija; bioloģiskā lauksaimniecība un integrētā augu audzēšana; jaunie lauksaimnieki; lauku telpa; investīcijas; pārtika; tiešie maksājumi; vide un klimats; zināšanas, konsultācijas, inovācijas un sadarbība. Līdz 2021. gada nogalei ir notikušas 54 KLP tematisko darba grupu sanāksmes un papildus ekspertu darba grupas par specifiskiem atbalsta nosacījumiem.

Tāpat 2019. gadā Zemkopības ministrija sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru – Valsts lauku tīklu (turpmāk – VLT) organizēja piecas reģionālās konferences “Stipri reģioni, stipra valsts!”, kurās ar lauksaimniekiem, uzņēmējiem un vietējiem iedzīvotājiem tika diskutēts par KLP nākotni pēc 2020. gada. Secinājumi pēc diskusijām ar sociālajiem partneriem un sabiedrību, kas izriet no KLP tematiskajām darba grupām un reģionālajām konferencēm ir pieejami ZM tīmekļa vietnē <https://www.zm.gov.lv/zemkopibas-ministrija/statiskas-lapas/sabiedribas-lidzdaliba?id=23865#jump>.

2021. gada nogalē ZM sadarbībā ar VLT rīkoja tiešsaistes konferenci “Kopējā lauksaimniecības politika Latvijā no 2023. gada: KLP reforma un KLP Stratēģiskais plāns Latvijai”. Piedalīties konferencē un izteikt viedokli bija iespēja ikvienam interesentam, tostarp sadarbības partneriem un sabiedrībai kopumā. Konference tika translēta VLT tīmekļa vietnē, tādejādi sekot līdzī diskusiju gaitai bija iespēja plašākam interesentu lokam.

Par KLP SP projektu notika vairākkārtējas konsultācijas Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvajā padomē (turpmāk – LNO KP), kas ir konsultatīva un koordinējoša koleģiāla institūcija zemkopības ministra vadībā, kuras darbības mērķis, uzņemoties kopēju atbildību par lauksaimniecības un lauku attīstību, ir veicināt līdzsvarotas un ilgtspējīgas lauksaimniecības nozares politikas veidošanu un īstenošanu. LNO KP ietvaros partneriem ir bijusi iespēja sniegt viedokli un priekšlikumus par KLP SP būtību un saturu, tostarp par izvirzītajām prioritātēm un stratēģiskajiem mērķiem, izvēlētajām darbībām, finansējuma sadalījumu.

2021.gada nogalē Zemkopības ministrija organizēja KLP SP projekta un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) sabiedrisko apspriešanu.

Zemkopības ministrija kā vadošā iestāde kā papildus formu partnerības principa īstenošanai KLP SP izstrādes procesā, izveidoja KLP SP pagaidu uzraudzības komiteju (turpmāk – PUK). Pirms PUK izveides informācija par KLP nākotni pēc 2020. gada tika sniegta arī LAP 2014.-2020. gadam uzraudzības komitejas sēdēs. PUK sastāvā ir iekļauti pārstāvji no vadošās iestādes, Lauku atbalsta dienesta, kas administrē valsts un Eiropas Savienības atbalstu, citu nozaru

ministrijām un dienestiem, tajā skaitā, kas ir atbildīgas par vides un klimata jautājumiem, kā arī par sociālās iekļautības veicināšanu, pamattiesību ievērošanu, dzimumu līdztiesības veicināšanu un diskriminācijas novēršanu, no plānošanas reģioniem, Valsts lauku tīkla, Latvijas Pašvaldību savienības, lauksaimniecības nevalstiskajām organizācijām un vides nevalstiskajām organizācijām.

PUK galvenais uzdevums ir konsultatīvā kapacitātē uzraudzīt KLP SP izstrādi, tajā skaitā attiecībā uz KLP SP noteiktajām Latvijas prioritātēm un stratēģiskajiem mērķiem, intervencēm, kas izvēlētas, pamatojoties uz SVID analīzi un identificētajām vajadzībām, finansējuma sadalījumu, plānotajiem sasniežamajiem rezultātiem un izlaidi, darbību atlasei izmantojamo metodiku un kritērijiem, KLP SP novērtēšanas plānu.

Konsultāciju procesa rezultāti tika izmantoti KLP SP izstrādāšanā, t.sk. nosakot KLP SP stratēģiskos mērķus, atbalstāmās darbības un sasniežamos rezultātus. Attiecībā uz lauksaimniecības nozares ekonomiskajiem mērķiem konsultācijās tika secināts, ka nozarē vēl arvien ir nepieciešams spēcīgs un mērķorientēts atbalsts, jo īpaši mazākām lauku saimniecībām, pastāv būtiskas ienākumu atšķirības, ir nepieciešams veicināt konkurētspēju, tāpēc liela nozīme ir investīcijām ar mērķi radīt augstāku pārtikas produktu pievienoto vērtību, ir jāveicina bioloģisko produktu pārstrāde, jāsekmē kooperācija. Nozares ekonomisko izaicinājumu risināšanai KLP SP ir plānotas darbības tiešo maksājumu intervenču, investīciju atbalsta formā, kā arī sniedzot atbalstu lauksaimnieku sadarbības veicināšanai, risku pārvaldībai. Paredzēta arī finanšu instrumentu izmantošana. Attiecībā uz vides mērķi, konsultācijās tika secināts, ka izaicinājumi, kas būtu jārisina arī KLP SP tvērumā ir SEG un amonjaka emisijas, pastāvošās grūtības augsnes, gaisa un ūdens kvalitātes jomā, kā arī pastāvošie biodaudzveidības zuduma riski. Ņemot vērā konstatēto, KLP SP ir plānota pastiprināta pamatprasību nosacījumu sistēma attiecībā uz laba lauksaimniecības un vides stāvokli vides un klimata, sabiedrības veselības, dzīvnieku veselības, augu veselības un dzīvnieku labturības jomā, kā arī eko-shēmas, agrovides pasākumi, bioloģiskās lauksaimniecības attīstība, ilgtspējīgas mežsaimniecības attīstība, kā arī zaļās un neienesīgās investīcijas, lai sekmētu ieguldījumus lauku saimniecībās klimata pārmaiņu mazinošo un pielāgošanās darbību īstenošanai, atjaunojamās enerģijas izmantošanai, riskus mazinošiem ieguldījumiem. Attiecībā uz sociāliem mērķiem, konsultācijās secināts par lauku apvidu depopulāciju un sabiedrisko pakalpojumu kvalitātes/pieejamības uzlabošanas nepieciešamību, nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju īpatsvaru, zemu ekonomisko aktivitāti lauku teritorijās un paaudžu nomaņas problemātiku. Tāpat secināts, ka nepieciešams atbalsts dzīvnieku labturībai, biodrošībai un dzīvnieku slimību apkarošanai, kā arī augu aizsardzības līdzekļu jomā. Ņemot vērā konstatēto, KLP SP paredz atbalstu jaunajiem lauksaimniekiem un plaša spektra atbalstu vietējo teritoriju attīstībai LEADER pieejas ietvaros. Tāpat paredzētas investīcijas dzīvnieku labturības un biodrošības uzlabošanai, kā arī agrovides pasākumi dzīvnieku labturībai klimata mērķu kontekstā. KLP SP plānotas arī darbības eko-shēmu un agrovides pasākumus ietvaros, lai sekmētu ilgtspējīgas saimniekošanas prakses, kā rezultātā samazinātos arī augu aizsardzības līdzekļu lietošana. Attiecībā uz zināšanām un inovācijām, konsultācijās atzīts, ka lauksaimnieku, mežsaimnieku, pārtikas sektorā strādājošo un lauku uzņēmēju prasmju līmenis un zināšanas ir uzlabojamas, būtu jāstiprina saikne starp lauksaimniekiem, konsultantiem un zinātni, ka ir nepietiekams digitālo tehnoloģiju lietošanas un prasmju līmenis lauku apvidos un uzņēmējdarbībā zemu ienākumu un mazapdzīvotības rezultātā. Ņemot vērā konstatēto, KLP SP plānotas rīcības zināšanu pārnesē, konsultācijām un sadarbības stiprināšanai inovāciju izstrādei.